НАРОДНИ БРОЈ 5.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на пе год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приповедке“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 16. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 30. ЈАНУАРА 1898. ГОДИНА XXXIII.

Русија на Балкану.

(с) Европска дипломација није давна запамтила тако енергичну акцију Русије на Балкану, какву је ова сада развила у ствари питања гувернерства Крита, а у корист краљевића грчког Ђорђа.

Поступак Русијин спрам Турске у овом питању, могао би се управо ако не насилним, али за цело најенергичнијим назвати. И по свој прилици, Русија ће победити. А ова победа значи: да је Русија и на Балкану осигурала себи — последњу, али главну реч.

Дуго је времена Русија ћутала и спремала се, а понекима попуштала, јер се бојала изазвати европски заплет. За то време доминирао је тројни савез у Европи — Аустрија на Балкану.

Сада се ситуација посве променула, управо променуте су улоге. Русија као да се више не боји заплета, на свакој позицији свом енергијом брани свој положај, а тројни савез као да попушта, јер се — боји заплета.

Данашњи положај то бар сведочи. У европској дипломацији, у питањима далеког Истока — Русија предњачи. Изгледало је до сада, као да је Русија потпуно скинула руке са Европе, да је напустила традиционалну борбу против аустријског уплива на Балкану и да је сву снагу физичну и моралну усредсредила око припремања бојног поља у Азији, на коме ће поделити мегдан о питању господства у Азији са — Енглеском.

Сво ширење, сав рад Русије у Азији, показао је јасно, да онде до сукоба са Енглеском доћи мора, шта више да се он систематски спрема.

И Енглеска је ову политику опазила и трудила се, да избаци Русију из Азије, пружајући јој посла у Европи. Познати су нам сви заплети, које је Енглеска у ову сврху у Европи стварала и ствара. Али како видимо, рачун се правио без крчмара. Русија у исти мах ступа свом енергијом и на далеком Истоку и на блиском Балкану.

Својом снагом, својим положајем, који је себи у Европи и Азији мудро створила Русија осећа, да може на обе стране своје интересе, своју вољу сачувати и остварити.

Овом снажном излажењу Русије на површину, нема сумње да се балкански Словени морају радовати, јер сваки одсудан корак Русије у источној политици улива наду тим народима, да се и њиховим патњама крај ближи.

Али што је најзначајније то је, да су слободне балканске државе, међу које рачунамо и Грчку, која се после свог пораза отресла мало од својих панјелинистичких тежња, све споразумне и чврсто стоје уз Русију у погледу њезине балканске политике. На жалост, овде се изузима само Србија, за коју се не може рећи да води словенску политику, од како је Милан дошао и истргнуо Србију из балканскога савеза. Али ми још не очајавамо, јер знамо да у тој краљевини, изузимајући неколицине људи Владанова соја, нема ни једнога Србина, који би помагао овој Милановој политици. То Русија врло добро и зна и види, те кад баш у ово мутно време одсудно тражи, да јој краљевина плати са интересом стари дуг од 300.000 рубаља, значи, да она хоће да отежа положај Миланове политике и да финансијално спречи евентуалности у које може Милан врло лако увући српску државу.

Само са тога гледишта може се схватити ово тражење Русије, које није до данас истицала, јер је знала да српске финансије нису у стању тај дуг вратити, а да се још више не поремете.

Македонија.

О овој покрајини на Балкану, која дан из дан све већма обраћа пажњу на себе, а нарочито после неуспелога заплета у јерменском покољу и панјелинистичком сепарирању на Балкану, говорило се од стране руске штампе врло ретко и доста повучено, докле је на против западна штампа македонско питање од времена на време, све већма истицала и гледала, да га ма на који начин увуче у нову стадију, која би се могла употребити у смислу јерменског или грчког покрета. Али ево сад где ствари почињу узимати са свим другачији обрт »С. Петроградске Вједомости« доносе у броју од 25. јануара један чланак који оштрином и положајем који тај лист у овом питању заузима показује сасвим други обрт. И ако је Русија заплетена у прешне ствари на далеку истоку не преза ни мало да прихвати рукавицу што јој се баца и у самој Европи. У томе чланку вели се ово: »Још није Европа успела да потпуно реши ни критско питање, кад ево како се пред њу истаче македонско питање, које се било стишало. Грчко-турска војна одвукла је турске погледе од Македоније, али тек што свршише с Грцима, наста на ново гоњење македонских Хришћана. Европске државе зазирући једна од друге, ревно се брину о чувању мира, плашећи се да се која држава у случају рата на Балкану не уздигне на штету друге. У овој саможивој политици оне без осећања гледају на све, што се ради на Балкану и чувају Турску као зеницу. Благодарећи само упливу Европе и њеним разним смицалицама Македонија није ни покушала да се избавља од Турске за грчко-турскога рата, кад јој је то далеко лакше било. И место награде послушна Македонија је остављена сад на случај судбине или боље рећи на милост Порте, која стварно започиње делати, да своје територије ослободи од ђаура. Зато су у згодном моменту дужни да помогну својој неослобођеној браћи њихова слободна браћа а суседи. Не реметећи интересе Европе, и без икакве кавге с њоме, у дужности је Бугара и Црногораца да енергично подигну свој глас у Цариграду а у заштиту македонских Словена. Велимо — »Бугарска и Црна Гора«, јер Србија, као политичка јединица, после Миланова доласка, не заслужује назива словенске државе, те тако је и не могу бунити сузе мученичких Словена Но суделовање Србије није неопходно: и без ње ће се наћи људи, које ће за македонске Словене молити султана. Уверени смо, да Бугарска и Црна Гора неће остати усамљене у племенитој улози заштитника невиних мученика, њих ће помоћи сви, којима су драги интереси православља и Словенства. Ово је вероватно тим пре, што заштита Македонаца дипломатским путем није још нарушавање европскога мира, па чак ни македонска автономија не грози Турској да ће изгубити власт у Европи«.

Тако овај лист, за кога знамо да припада таковим круговима, који стоје у непосредној вези са државном политиком.

Нови Сад, 29. јануара.

Немиле ствари у српским покрајинама. Ако би се за ишта и за никога могло да каже онако по народски: С поља гладац изнутра јарац — оно би се то данас могло са свим згодно да примени на јадне две српске покрајине Босну и Херцеговину. Док се по свету из све снаге труби, како је тамо све срећно и задовољно, дотле свемоћни Калај, чини чуда од насиља. У тој својој обести се нарочито окомио на Србе. Тако су потркуше Калајеве у Босанском Новом, у време кад је тамошње српско певачко друштво приредило беседу, ушле у салу, те тамо поскидале слике св. Саве, кнеза Лазара, Стевана Немање, цара Душана и др. — На тај начин ето мисли Калај да усрећи и задовољи Србе Босанце. Па онда по Крајини и по Посавини на све стране одузимају Србима допуштење за точење пића и продају дувана. У Бос. Градишци су запленили Србину Васи Видовићу сав кукуруз, што га је овај добио од сељака за отплату дуга То је учињено под изговором, да Видовић не сме куповати кукуруз од сељака. Дакле Србин не сме да тргује. У Сарајеву опет гоне и тако рећи разбојнички пљачкају чувеног Србина Глишу Јевтановића. Глиша има магазе, у којима закупник његове гостионице држи лед. Поткуше Калајеве нађоше, да су те магазе шкодљиве по здравље, па их дадоше порушити. Тако нешто учинише и са Глишиним хотелом „Оријент“ и другим зградама му. Оштетише човека за неколико хиљада форината. И то се догађа на сред бела Сарајева Шта тек бива по забитнијим крајевима ових земаља? Но кад човеку туђин криво чини, није му толико учињена неправда ни тешка, али је тим љући бол, кад се брат против брата дигне, кад Србин на Србина устаје и гони га. На жалост, овакових појава тим је више по српскоме свету, кад год дођу на управу душе, које служе туђину и туђинским интересима. Тако нам последње вести из братске нам Србије јављају, како злосрећна владавина дра Владана и другова му, гони све и свакога, који неће да се клањају „греческој“ мудрости Владановој. Полиција гони у затвор уреднике појединих листова и запљенује им поједине бројеве У опште иде се за тим, да се угуши свака слободнија реч, да се разгоне опозицијони новинари и униште слободоумнији листови Чујмо шта вели о томе „Дневни Лист“ београдски. Ево шта каже: „Штампа српска никад није била ограниченија него данас. У Србији не сме бити људи, који би друкчије мислили и говорили, него што мисли и говори др. Владан Ђорђевић и компанија!“

*

ПОЈАШЕК

СВЕТЛОСТ У ПУСТАРИ.

Вече. Помрчина се лагано спушта над пустаром, ветар се подигао, опало лишће по земљи шушти. Мало пре се још могао видети и дим како из дашчана димњака густо кља и покрива тршчани кров, баш као јесења магла. Сада се већ ни то не да видети. Небо је облачно, чисто мрачно, као да време на снег окреће, а тада обично вечерњи сутон раније осваја. Са видокруга помало све исчезава: дрво, брег, соја све се то у једну мрку густину спаја. У пустари сада већ и пса пуштају. Ланац звекеће, како га на страну бацају, а пас најпре скаче од радости, па онда облети око куће, и напослетку, прилегне пред вратима, примирен и репом земљу чисти. У кућски врати стоји једно дете босо и гологлаво. Гледа пса, па онда са маленим ручицама лупну по колену, и радосно виче:

— Тигриш . . . ходи, тигриш.

Псето се не миче али жмири на дечка и господара — који за детињи леђи стоји и пуши. Господар опет више посматра пса који му главнију улогу врши, него дете у тим годинама. Ако стран човек у хатар дође даће псето знак а дете не може то ни да распозна. Не потраја много а човек се окрете и погледи према ватри како је жена грањем на банку ложи

— Хоће ли већ?

— Већ? рече млада, па се наже према клупици. То богме — потврди газда, Миша Кормањош — јако доле пада дим, коље ми очи.

— И моје голица — дода — жена — ма да није време снегу. Где смо тек, ако Бога знаш! .. Једва смо изишли из лета.

— Једва боме; али је већ мраз пао.

Псето почне режати, као да стране кораке чује. Кормањош погледа на поље; никога није видео. Само је глас чуо.

— Помоз Бог . . . Бог дао добро вече!

— И вами — рече Миша, познавши дошљака по гласу.

То је стари Тима Тот, чувар који самохрано живи и сад једино из дуга времена, обилази »прво надгледање« свога хатара. У кабаници је, јер је већ хладно време; испод кабанице извирује му пушка.

— Шта ви печете? рече затим суморно. — Ала мириши.

— Бундеве, то воле деца — одговори Миша.

— И добро је то, кад је која добра . . . И сам бих јео.

— Припашће и вами од ње — даје на знање Кормањош — кад се вратите сврните унутра.

Чувар уви кабаницом још боље груди.

— Но, завирићу — рече и продужи пут.

Печена бундева је у истини врло добро јело, ко ју воли. Нарочито у почетку зиме, кад је мраз мало уштине те добије неки сладак укус. А после је још и издашна. Веће поридице могу две-три бундеве цео дан да хране, само пред вече треба мало тако шта зготовити, што би стомак загрејало. Јутром је н. пр. врло добра закуска семе, што га човек раствара на двоје и пре му се досади бабрање него јело; касније пак са врхом од бритве пипка. Сама на црвено испечена бундева врло је добра за стишавање глади, нарочито, ако човек нуз то ражни хлеб једе.

Мало чекајући, извади жена, између жеравице, печене делове, метне их у котарицу и унесе, у малу собу на сто. Мала соба се с лева, а велика с десна из кујне отвара. Исте собе се у томе разликују што је једна мања а друга већа, у једној обитавају а у другу има дана кад и не уђу. У малој је соби земљана пећ, која се из кујне са прућем или шапурикама ложи. Мала соба се тако рећи преко целе зиме не ветри, из тога разлога, што је огрев скуп, а топлота се опет јако поштује. За то овде већ при крају јесени прозоре прикују и метну између њих скоро до горе трње, тако, да и сунчани зраци, само кришом могу ући унутра, на против провори од велике собе чешће се отварају, да се не би плесан, на страницама орманова ухватила. Из овога излази, да наши ратари више пазе на свашта друго, него на своје здравље.

Овом се приликом, вечера пре почиње, него иначе. Данас је — сећајући се на покојнике — жалостан дан, и гле, још за мало зазвониће звоно пустиње, да пробуди у свима душама, спомен умрлих. И онако је по једаред у години, а у таким приликама снага вере, отвара, срца да оданде изливена љубав приправи живе на молитву.

И код Кормањошевих је заостао тај лепи насљедни обичај. Кад вечераше жена донесе на сто ситне бојадисане свећице па упаливши једну неколико пута кану воском да је о сто причврсти.

— Ово ће бити за душу ваших дедова! — рече деци, која су на крају стола сузним очима, женин посао гледала.

И прилепи свећице једну поред друге те сад почеше све већу и већу светлост, у ниској соби бацати, а на зидовима се лелујају тамне сенке.

— А ово је вашим родитељима, ово је Јовану, ово је овде Аници за душу — и за тим бројаше даље све по имену а док она тако приказиваше редом становнике гробља, човеку се чинило као да осећа како му се од срца откида дух прошлости.

— Сетна суза засја на врху трепавица и скруни се низ образе.

— Зашто нису они сад овде, хеј, како би то било лепо, кад не би морале овде, те ситне свећице горети. Из далека се зачу глас звона, које је на све стране пустаре одјекивало. А томе звону био је глас тако жалостан, као да не звони оно звоно, што тамо пред школом у звонари виси и у друге дане тако складно одјекује. Кормањош скиде шешир заклопи лулу метну све поред себе и рече.

— Помол'те се богу, дечице.

Добри гласи. Са Цетиња стижу гласи, да је међу Црном Гором и Бугарском у последње времо овладало врло пријатељско расположење. Кажу, да су кнез Никола и кнез Фердинанд прошлог месеца измењали мисли међу собом и да је то много допринело овом пријатељству.

Политички преглед.

Слободна штампа у опасности. У прошли уторак у вече је владина странка у своме клубу узела у претрес жеље владине штампе и странке у погледу слободе штампе. Уједно се расправљало о одговору председника министарства, што га је овај учинио једној депутацији земљепоседника из Саболчке жупаније. Млађи чланови странке су за то, да се слобода штампе стегне и тако стане на пут ширењу социјализма. Старији, разумнији и озбиљнији чланови су пак против стезања слободе штампе у опште, те тако има изгледа, да ће у сабору, ако би влада покушала што у погледу стезања слободе штампе, бити противника томе и међу владиним људма.

*

Одустаје од свог предлога. Из Цариграда јављају, да је руски посланик Зиновјев добио заповест, да јави султану, да је Русија одустала од кандидатуре краљевића Ђорђа за гувернера Крита и да моли султана, да овај предложи какву год згодну личност, која није турски поданик.

*

Јапанска флота напустила је припремање маневра у кинеским водама. Хладније се мисли о положају Кине. Маркиз Ито први министар чекаће немачки протест па да одреди правац јапанске политике.

*

Кинеске ствари. У листу „Voss. Zeit." од 2. фебр. јављају, да се новости на далеку истоку једнако побијају и бркају. Једно је извесно, да Енглеска дрско одбија и пориче свој протест, у коме је тежила да Талијен-Ван постане извозно пристаниште. На против не зна се да ли је то одбијање резултат прошлог аранжмана с Русијом, ма да је Енглеска узела кинески зајам на се. Један члан парламента говори о могућности рата. На против „Times" вели, да највећи интерес енглеске трговине лежи у њену миру и већ у напред жали за Цариградом, ако пређе у руске руке. Ту је читав хаос противуречја, који тек очекујемо да се разбистри.

— Што се пак тиче енглеског погованања, које се већ утишало, о енглеско рускоме споразуму, чиме се хтело да изазове неповерење осталих сила, „Новоје Времја" изјављује, да Русији не треба помоћи енглеске ни у Турској ни у Кини Садања међународна политика што је води Русија оснива се на општем делу сувоземних сила, које се користе на далеку истоку, а то јој и одвише гарантује за руске интересе свуда, где се они сукобљавају са интересима Британије.

Ђачки немири у Грацу.

Грац, 6. фебруара.

Свакако вам је познат покрет немачких ђака на великим школама аустријским, јер нема немачког листа, који не би посветио читаве ступце том покрету. Немачко-нацијонални листови пишу читаве славопоје узвишеној и оправданој борби немачких ђака против владе, а тврде, да баш са „узвишености" своје, та борба или не налази отпора или ако га и нађе, то га они „витешки" и „достојанствено" победе, ма да се непријатељи „не витешки" понашају. Колико то одговара истини, види се из гдекојег клерикалног листа и из доле наведених догађаја.

Већ за време језичких наредаба, почеше немачки ђаци бунити јавно мњење против словенских ђака. Они и успеше, јер Немци које силом које милом израдише, да прво чешки „Sokol", а за тим и српско гимнастичко друштво не добише нигде сале за вежбање. Сад већ и литерарна друштва за своје седнице или добију тешком муком какав закутак или буду одлучно одбијена. Тако смо ми Срби морали своју највећу славу св. Саву, прославити у собици, а Словенци морадоше своје забаве одложити, јер Немци обећаше, да ће каменисати и кућу, у којој се буду састали и госте, који им буду дошли. Разуме се, да би и ту „рабијатни" Словени били криви.

Колико су вешти у извртању ствари, види се и из описа, које донеше немачки листови о сукобу између „немачких ђака с једне — и словенских ђака и босанских подофицира с друге стране". Ствар је текла овако. После одржане свечане седнице на дан св. Саве, одосмо са својим гостима у „Café Wien". Тек што седосмо, рупе унутра пет Немаца са узвицима: „Heil! Hoch Dautschland! Pereaut Slaven!" Када их због тога неки од наших позваше на одговор, они тераху само своју песму даље. Словени их позваше да оставе локал, на што ови још већма почеше изазивати набуситим речима Већ их хтедоше неки силом изгонити, кад рупи организована група буршева, која „случајно" туда прође и заштити своје другове. У колико су они туда „случајно" прошли, види се отуда, што су била заступљена сва њихова друштва и што су обратили на се пажњу полиције, која је тако рећи с њима заједно дошла, те предупредила озбиљније сцене. Босански подофицири (њих тројица), који су и на слави учествовали, нису се никако мешали у читаву ствар.

Познатом својом резолуцијом послаше немачки ђаци ултиматум влади, којим се заказује страјк свих немачких ђака у Аустрији, ако влада до 12 сати 31. јануара не укине „Farbenverbot". Влада им жељу не испуни и они заиста отпочеше страјк. Уторак 1. фебруара на првим часовима не беше ни једног Немца, а на остале часове већ батином у руци не пуштаху никога на предавање. Ако су појединци мало енергичније захтевали слободан улаз, Немци их пуштаху смешећи се, како ће их по вољи инсултовати. Два Словенца су исцакали, једног избацили а двојицу нагрдили најружнијим поругама. То вече се састао збор Словена и донео резолуцију за сенат, која овако гласи:

Високи Сенате!

Словени ђаци на универзитету Карла-Фрање у Грацу, моле високи сенат, да се постара за продужење редовних предавања и да прибави слободан улаз свима, који су ради, да похађају предавања. Уједно одлучно протестују против терористичног поступања немачких ђака, који иду за тим, да провокацијом и насиљем осујете предавања и тако на безпримеран начин врђају законом зајамчена права.

Грац 2. фебруара 1898.

Потписи заступника појединих народности.

Сем тога донешена је резолуција за посланике царевинског и покрајинског већа, која гласи:

Господину посланику Н. Н!

Услед резолуција, које донеше немачки ђаци у Бечу, Иномосту и Грацу, у којима се пориче свима Словенима право похађања наведених универзитета и у којима се тражи да Словени ђаци, исте заводе у опште не похађају, а становништво се индиректно дражи против Словена; —

како немачки ђаци свугде и свакад на бруталан начин и провоцирајући нападају словенске ђаке шта више и сам говор словенски сматрају као провоцирање Немаца; —

како при сударима између словенских и немачких ђака, који се у садањим приликама не даду избећи, узбуђено јавно мнење сву кривицу баца на Словене, одлучише ђаци у Грацу, да на посланике царевинског и покрајинског већа пошљу ову резолуцију:

ђаци Словени у Грацу, апелују одлучно на посланике царевинског и покрајинског већа, да заједнички пораде на оснивању словеначког универзитета у Љубљани.

Уједно су словенски ђаци уверени, да ће словенски посланици учинити што пре потребне кораке, е би израдили код владе, оснивање овога, у садањим критичним прили ама за културан напредак Словена преко потребног завода.

Уједно моле словенски ђаци све посланике царевинског и покрајинског већа, да израде, да испити са загребачког универзитета и за Цислитанију веже.

Заступници
Бугара, Чеха, Хрвата, Пољака, Русина, Срба и Словенаца.

Даље је још изабран одбор, који ће законитим путем одбијати насртаје немачких ђака. Исти одбор је решио, да заступници појединих народности шаљу извештаје својим угледнијим листовима, да би словенски свет добио истинитог извештаја.

Одбор је у среду предао проректору (ректор је био на конференцији ректора у Бечу) резолуцију. Он је обећао, да ће чинити што може, али канда само с тога, да нас се отресе, јер у четвртак и петак не само да се поновише исте сцене, него дочекасмо и то, да Словене ни у аулу не пуштаху. Одбор словенски отправио је тог дана брзојав на министра просвете, који гласи:

Високо ц. кр. министарство просвете!

Пошто су словенски ђаци ових дана на бруталан начин спречени у похађању предавања и како им немачки ђаци данас и сам улаз у универзитетску зграду са изричном претњом насиља спречише, протестују словенски ђаци одлучно против овог поступка и моле високо министарство за брзу заштиту академске и личне слободе.

Заступници
Бугара, Чеха, Хрвата, Пољака, Русина и Срба.

У суботу је објављено систирање предавања на неодређено време. — По подне десио се сукоб између 15 Словенаца и 80 буршева и хвала буди жандармерији, што не дође до крви. Ово се десило у Марисја Тросту близу Граца.

Политичке новости.

Угарска. У седници угарског земаљског сабора од прошлог уторника продужена је расправа о прорачуну министарства привреде. Говорио је некадашњи министар привреде гроф Андрија Бетлен. Говорио је о привреди у опште а нарочито о аграрном социјализму. После тога су говорили два члана владине странке Бегди и Латиновић од којих се одликовао овај последњи разумевањем ствари и беспристрасношћу. Даље су говорили још Мочи и Пихлер. Овај последњи пита министра-председника, је ли истина, да овај мисли, да стегне социјалистичку штампу. За тим је седница закључена и продужење заказано за прошлу среду.

— У седници од прошле среде продужена је расправа о прорачуну министарства привреде. Првоговорник беше Гедеон Рохонци, који говорн о неповољном положају земљепоседника у Торонталу, у који су их бацила друштва за регулисање воде. Говори о социјализму, који озбиљно прети опасношћу у јужној Угарској. Признаје, да ту не помаже ни преки суд, ни жандари, него би помогло једино разумно заузимање владино. На крају рече нешто о стезању слободе штампе, али тиме наиђе на велико негодовање са свију страна. Још су саветом својим хтели да помогну решавању питања о социјалистичком покрету у земљи Молнар, Шољмоши и Мајор. Онај први препоручује васпитање у хришћанском духу, а овај последњи виноградарство, као једино спасоносно средство.

— У саболчкој жупанији су социјалистички немири јако овладали. У појединим селима се стало на пут сударима међу побуњеницима, жандарима и војском, само живим заузимањем дотичних среских начелника. Међу тим су силне вође социјалистичке ухапшене, те се сад против њих води истрага. Карактеристично је, да међу ухапшеницима има и деце од 13—15 година, која су такође оптужена као социјалисте. — Из дан у дан све се веће поље ствара, на коме би угарска влада могла да има пуне руке посла. И кад би се она латила решавања питања сиротиње, немаштине и глади у многим крајевима ове земље, за цело би паметније учинила, него што готово искључиво води бригу у томе, како ће себе да одржи у власти и свакојаким средствима да помађарује немађарске народности.

*

Троједница. У прошли уторак је продужена расправа у троједничком земаљском сабору о прорачуну и појединостима му. Опозиција тражи, да се подигне медицински факултет. Бан вели, да у ту сврху има 600.000 фор. али је то врло мало за тај посао. Има у земљи довољно лечника, те ни с те стране није хитно, да се подигне тај факултет. Врбанић у одговара бан, да нема потребе да се установи свеучилишни проповедник. Има, вели, доста цркава у Загребу, па нека ђаци иду тамо да слушају придике.

Вести из места и са стране.

„Српски учитељски конвикт у Новом Саду." За чланове потпомогаче уписали су се: Др. Милош Николајевић, адвокат у Руми, уплатио је прву рату од 10 ф. Мита Рајков, житар у Вел. Кикинди, упл..тио је целу чланарину од 50 фор. Српска правосл. црквена општина у Шиду уплатила је другу половину своје рате од 25 фор. Српски учитељски збор у Великој Кикинди у име треће рате 10 ф. Добротворна задруга Српкиња уАди за III. рату 10 фор. Српска правосл. црквена општина у Ст. Футогу за III., IV. и V. рату 30 ф. У име прилога добио је од г. Миливоја Лотића трговца из Вел. Кикинде у место венца своме деди † Дуки Поповићу из Сирига 25 фор. — Нека је хвала свима овим потпомагачима и приложницима

Рукоположен. Епископ бачки Герман руко-положио је јуче у четвртак ујутру у овдашњој саборној цркви свршеног богослова Драгутина Чолаковића из Срп. Кларије за ђакона, а у суботу ће га произвести за свештеника. Драгутин Чолаковић администрираће парохију у Ст. Кањижи.

Мокрањчева литургија у Русији. Руски св. Синод одобрио је да се штампа и пева у Русији литургија, коју је компоновао Ст. Мокрањац. Једна угледна издавачка књижара у Русији нуди Мокрањцу 600 рубаља за право штампања и продавања у Русији, остављајући му за остале земље слободу располагања. На овом успеху нашега вредног уметника искрено му честитамо.

Забава у С. Андрији. Српско црквено певачко друштво приређује беседу с игранком у Сент. Андрији дана 2. (14.) фебр. 1898. у просторијама „код Црногорца" у корист расположења певачког друштва. Распоред I. 1. „Брод на узбурканом мору" пева мешовити певачки збор. 2. „Просјаци" од Змај Јована Јовановића декламује г. Е. Перишић. 3. „Илијице" пева мешовити певачки збор. 4. „Гусларева смрт" од Змај Јована Јовановића декламује госп. племенита Матилда Арањош. 5. „Лишће жути" пева соло Игњат Ирмовачки уз пратњу баритона. 6. „Три ајдука" од Змај Јована Јовановића декламује Милан Павловић. 7. „Ој Србине" пева мешовити певачки збор. 8. „Ода маковом крају" од једног старог карташа, декламује Гавра Љубојевић. 9. „Ајдемо браћо" пева мешовити певачки збор. 10. „Циганин Гага и син му Ђукило" декламује Мита Перишић. 11. „Косово" пева мешовити певачки збор. 12. „Груда земље" од Љуб. П. Ненадовића, декламује Роберт Шулц. 13. „Коло српски народни песама" пева мешовити певачки збор. 14. „Официрско коло" пева мешовити певачки збор. II. део: Игранка.

Изјава Момзенова. Још нам у ушима зуји глас пробуђенога Тевтонца, који је толико спавао негде у прастарим германским шумама, кад ево где се на ново разлеже, онако исто грубо и помамно као и првог пута. Теодор Момзен, ослонио се о онај чворновак, којим ће Германи лупати по „тврдим Ческим главама" па запенушио, довикујући нешто тајном саветнику проф. Беку. Ево шта му одговара. Он „по старости с многим научарима стоји на челу науке, ал баш због те старости мало се нада да ће доживети бољитак немачкога стања. Ту је тешко помоћи, пошто је немогуће да се немачки народ мирно понаша према претенсијама једног маленог одломка великог Словенског народа, а осим тога кад би Немци исказали потпуне симпатије спољним саплеменицима, то би им отежало положај. Ми се морамо ограничити на то, да се Ческој полуцивилизацији која постаје поред свог неменљивог унутарњег дивљаштва двојно несносна, одупремо изјавом и вршењем таквих тенденција какве је немачки Schulverein од вајкада заступао, па ће их увек и заступати". О буди Бог с нама ако нису Словени пали на белај са овим Момзеном!

Пожар у Цариграду. Из Цариграда јављају да је у прошли понедељак у Топхани беснио јак пожар. Пожар је у толико опаснији био што је јак ветар дувао. До 1000 ватрогасаца имало је посла, док су ватру утишали. Но многи је од њих рањен при спасавању људи из појединих кућа. Изгорело је преко 70 кућа већином дашчара а међу њима и четири од тврда материјала.

Ранио дете. Јављају нам да је у Ст. Пазуви Никола Јанковић чиновник штедионице Ст. Пазувачке у игрању с револвером ранио дете гостионичара Торера у самој гостионици. Веле да власти ништа нису предузимале против Николе, који је, узгред буди речено, рођак Николе Петровића.

И он се такође прекрсти и поче молити. Ма да је давно учио, није заборавио ту свету молитву коју је тако често пред богом изговорио. Деца склопише руке па гласно говоре за мајком како им она казује.

И гле, докле се породица од срца молила човек чисто осећаше како се купе и лебде око њих дуси помрлих. И и зар не? Сећање, доброчинство овамо их призива!

А тамо, у тишини пустаре, на бескрајној равни као каква тамна сен тумара, стари чувар. Сада се натраг враћао. Њему тако шта ни на памет не долази. Нема ко да га подсети на молитву. У самоћи живи, нема никога; само бујна прошлост, што га подсећа у то време на неке успомене. Кад се приближио пред Кормањошеве, сети се печени бундева. Мало је гладан, па није згорег да наврати. Али кад прође кроз двориште и домаче пред кућу опази велику светлост што је кроз ниски прозор у мрклу ноћ продирала.

— Шта то може бити? — Замисли се он. — Та дабогме, до сад је обичпо увек само бледа светлост треперила у кући пустаре. Слаба светлост уљана фитиља тек што жућаше окно. И то се брзо угаси, ако је дугачко вече Јер се овде по заходу сунца, мери време за легање. Чим се смркне одмах се вечера и леже. Ал што би знао и радити. Док сунце пређе преко неба, имаде довољно времена, да се зимњи послови сврше: чешљање перја крњ ње кукуруза и друго, што се за летњих радова за зиму оставља. Он приђе прозору, да завири, али уједанпут одскочи као да га у прса гурнуше. Шешир натуче на очи а из уздрхтале руке, паде пушка и звекну о ледину. У његовој маторој души, искрсну нагло, једна избледела, мрачна слика То је спомен на грех што га је пре тридесет година урадио, а чије крваве трагове, ни до данас, није могло време са савести спрати. Пред очи му се створи жена, којој је пре 30 година у једној хладној, непогодној ноћи главе дошао, јер се разносише ружни гласови као да се састаје са момком из суседне пустаре. Са главом пуном вина, батргао се у оно доба кући и чим је близу стигао, угледа како се испод ниских врата од летава провуче на поље нешто црно. Само је чуо шуштање, а прилику је црна ноћ сакрила. Тоту узавре крв расрђен утрча у собу и скинувши оружје, са зида, испали је у прса успулој младој жени. Она се више није пробудила. Одмах му преста дисање. Деце није имао. Тот привеза за собом кућска врата и оде у варош.

Тамо је ово казао:

— Окујте ме у гвожђе. Убио сам своју жену.

Шест година је одлежао за тај један пуцањ. И тридесет годишњи терет му је и сада на души стајао. После је дознао, да оно није био човек ноћни посетилац, него пас.

Из очију му се сада крунила суза остављене душе. За тим узе у руке оружје, упути се полагано винограду. Касније се окрете па је издалека гледао у необичну светлост пустиње.

Б.

Посрбио: Првош.

Црногорска кнегиња посетила је са својом најмлађом децом први пут талијанског престолонаследника и престолонаследниковицу. Разнела се вест, да овај пут има циљ, да се њена седамнајстогодишња ћерка Ксенија упозна са грофом од Турина. Поговарало, се да ће из овога познанства можда произаћи брак. Тога ради скупио се силан народ на железничкој станици да види кнежевску породицу. Из кола изађоше прво синови кнегињини, а за њима она сама. Премда већ има унучади, то је кнегиња ипак још врло лепа, грацијозна појава. „Лепа је, али је мало стара за нашег принца!“ зачу се глас из множине. Младом Талијану објасни његов сусед, да је то мајка принцезина, која сад први пут посећује нову домовину своје треће кћери, јер је због болести морала изостати од свадбе. Сад изађе из кола принцеза Вера, десетогодишња најмлађа ћерка црногорског кнеза, у краткој хаљиници и дугим црним чарапама — право дете. „Лепа је али је сувише млада,“ рече Талијан. „То још није она!“ рече сусед опет „ено, сад излази права! Сви погледи беху управљени на красно, витко девојче, које је ишло за мајком и сестром. „Ах тако!“ рече сад Талијан, „ово је већ шта друго, а у осталом је и лепа!“ Затим се народ разиђе.

Кратке вести. У Сурдуку из љубоморе је убио гвозденим вилама момак Драгојло Бајак свога друга Душана Ђуробашића. — Ових дана изгорела је у Лондону велика творница олаја; четири човека је изгорело а 100 рањено. — У Крапини у Хрватској осетио се у прошли понедељак јачи земљетрес. — На берлинском свеучилишту има 162 женске слушатељице. Од тих је 98 Немица, 26 Американака, 23 Рускиње, а по неколико из Енглеске, Аустрије и Француске.

Најновије вести.

Енглеска адреска дебата. Горњи дом је усвојио адресу. У тону дебате рекао је лорд **Солсбери**, да енглеска влада поздравља кандидатуру краљевића Ђорђа за гувернера Крита, коју је предложила Русија, да би се учинио крај жалосним приликама тамошњим. Прелазећи на **Кину**, рече говорник да влада није напустила своја права, која су изречена у уговору, а не намерава их ни напустити. Та права није нико ни напао.

Убијен председник. Из **Сан-Франциска** јављају, да је убијен председник републике **Гватемала**.

ИЗ НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ.

Српска извозна трговина.*)

Писано је доста и са пуно доказа у београдском „Трговинском Гласнику“ па и у „Застави“, да је српска извозна трговина оваква каква је данас, хрђава и бескорисна по појединца па и саму државу. Ми овом приликом нећемо да се враћамо на оно о чему смо већ говорили, шта у том погледу треба чинити, да се иста трговина подигне, но хоћемо да проговоримо коју о оној грани трговине, која се, као што већ једном рекосмо, пиљарлуком сматра, а то је извоз свежег воћа

Као прво воће, када сезона наступи узећемо свеже шљиве. И ако не сваке године, али последње 2—3 године имала је свежа шљива на страни добру цену, а то се даје разумети тиме, што је шљива у многим крајевима Европе у којима иначе успева, оманула, а месна је потрошња у великим варошима које такове трговe за исту имају врло велика, па наравно и цена доста добра.

Но код нас као да је правило, да се свеже воће у опште већином на будимпештанску пијацу извози. Нећемо порицати да будимпештанска пијаца није подесна за то, али морамо тврдити да за доброг и разумног извозника има и подеснијих тргова. Велимо за разумног извозника, јер за даљи трг као што је бечки и прашки, на којима је свагда боља цена и већа потрошња, треба да је воће боље паковано, време рада и време жељезницом строго осигурано.

Ми смо прошле године налазећи се у Пешти, имали прилике о томе уверити се. Поред тога што су многи бечки и прашки трговци ишли сами у Босну па неки и у Србију ради куповине свежих шљива, многи су и на будимпештански трг долазили. Но они су врло мало могли купити, не зато, што им је цена велика била, но за то што је шљива већином угњечена била. Па и оно што су купили, то су морали извезавши је на свој трг пребрати, па здраву наравно по много бољу цену за месну потрошњу а угњечену за ракију по мању цену продати.

Као што се види, а даје се и закључити, да се бечким и прашким трговцима свежег воћа рентира и са будимпештанске пијаце воће купити, а по себи се разуме, да би се нашем извознику много пре рентирало исто директно извести.

За извоз шљива не само за даље трговe но и за б. пештански, треба се бар овога придржавати: Шљива не сме се брати неврела нити пак презрела а свагда је боље брати је док је чврстна дакле не баш са свим зрелу. Брање мора бити руком и никако млаћењем, а по могућству у што краћем времену, т. ј. један вагон да се за дан два обере, онда је шљива чврстна а што је најглавније не подлежи брзом квару.

Јер ако је само мало угњечених шљива, што бива ако су једне раније а једне доцније брате то и оне здраве бивају мокре те губе много од стварне цене.

Корпе пак не смеју бити веће но оне које хватају 30 а највише 40 кила, а не као што се код нас практикује те се узимају корпе од 60—80 кила. Поред тога морају корпе бити доста чврсте и по могућству беле ради лепшег изгледа. Најглавније је да се извезу кад је добра тражња па наравно и цена, а рок приспевања жељезницом мора бити осигуран, да би роба на време стигла. У погледу извештаја и тражњи шљива српска државна агенција у Б. Пешти стоји свагда драговољно на услуги а у Бечу и Прагу ваљда ће се наћи спремних и поштених Срба који са српским производима раде, да и у том погледу српским извозницима од користи буду а ми се и сами надамо, ако прилике за то повољне буду, у том погледу на услугу се ставити.

За све ово што до сад рекосмо захтева се врло много труда и много више трошка, но то се све богато надокнађава, кад се узме у обзир да шљива кад је потпуно добра и здрава има цену за 3—4 фор. вишу од 100 к. од хрђаве што износи по вагону 150—200 фор. што је свакојако довољно да награди већи труд и покрије веће трошкове, јер нам је подвоз ма какова роба била један исти.

Такођер о јабукама и крушкама морамо рећи коју. Код нас је као што рекосмо врло мало трговаца којима је то искључиво или бар главно занимање с воћем трговати, но онај који новаца има купи га кад је на пијаци јефтино или чувши да је на страној пијаци мало скупље. Он никако не манипулише њиме, но га одма с кола инфузо у вагон товари па ако јабука доста нема, он помеша крушке орасе или шта на пијаци нађе. Тако измешане јабуке ситне с крупнима хрђаве са лепима губе врло много од сразмерно стварне цене. За јабуке може се још и одобрити инфузо товарење но и то само за оне хрђавијег квалитета, а јабуке лепе и крупне да су у сандуцима од 80—140 кила паковане, тако је много боље сачувана, лакши је транспорт па с тога се радије тражи и боље плаћа. Добар трговац мора свагда довољно времена имати, да удеси да већином или колко је то могуће једнако воће купује или га бар добро сортира, па и ако га отворено у вагон товари, да га може лако при истоварењу одвојеног имати.

Код нас се од свих крушака највише извозе зване водене, и оне се већином извозе инфузо што ми никако неби препоручили јер су врло мекане а подлеже брзом квару. Оне свагда имају добру цену и радо се купују па стога би препоручили да се и оне у мање сандуке или веће корпе извозе, где не би било нужно оно пребирање, које постоји кад су исте отворено товарене. У опште је корисно таково паковање и ради саме пијаце, јер много се лакше и по бољу цену продa тако издвојено, пошто је дата могућност и препродавцима таково куповати. Ми смо имали прилике не баш Бог зна како лепе јабуке и крушке поред тога што су у сандуке паковане чак и у лепу и меку хартију завијање видети, а мислимо да је то баш рад трговаца којима се такав посао свакојако рентира.

Поред тога што до сад рекосмо за свеже воће рећи ћемо још реч две о орасима премда се они код нас не извозе у Бог зна каквој количини, па и то што се извози нема на спрам других ора повољну цену, јел ми знамо кад је цена добрим орасима била 20—22 фор. а српски ораси нису добили већу цену од 16—17. фор. каква разлика?

Па и ту је узрок што се купује од реда и како дође, а слабо ил готово никако не сортира. За орасе је врло нужно ако не више а оно две сорте издвојити, но никако не сме бити коштуњави и сувише ситни. Такове не треба никако ни извозити јер их нико не тражи па немају никакове цене, док добро крупни и средњи а меки ораси свагда добру цену имају, а најбоље их је паковати у џакове.

Ово су све саме ситнице које треба благовремено уочити, њих се придржавати, а не треба се бојати да трошак и труд изложен неће бити награђен.

До сезоне доста је времена па који се мисле бавити извозом свежег воћа, нека се благовремено постара за све потребно око тога, јер сада се да све јефтиније боље и лакше спремити но кад сезона стигне.

Беч. **Р. Р—ћ.**

*) У овом чланку реч је о једној врсти извозне трговине за краљевину Србију, но како ово одговара и нашим приликама, то обраћамо пажњу на ово наших трговаца, који се са том врстом трговине баве. Прим. уред. „Заст.“

Шта је зајам?

У једном од привредних бројева овог народног гласила, изнео сам, а сада се дужним сматрам, да наш српски свет на хипотекарни кредитни зајам упозорим. Па што сам тада ма и површно додирнуо, мораћу сада разложније а и особину тога у потпунијој слици изнети.

Наш народ на овој хрђавој години обхрван незгодама и неприликама заплашен, тражи помоћи, јер се боји пропасти и прибегава заклону, који мисли да ће у зајму наћи. А оно са свим противно бива. Што је за време отклоњено, то није за увек. У место да је несрећу од себе отклонио, кад а он се још већма заглибио.

Сваки онај који мисли да се хипотекарним зајмом спасао, љуто се вара, јер ни један до данас није се спасао тиме ако је на пр. сличан зајам постигао. Сви зајмови су врло неугодни, али ови о којима је реч скроз неубитачни и опаснији од свију других. Ретки су примери који су себе овим зајмом користили, а много их има који су искусили особине његове. Много њих још и данас плачу, јер не само што се нису дуга опростили, него и своје имање изгубили.

Давно беху она времена, када се наш свет узајамно испомагао! Данашња ова кобна времена одговарају у потпуној речи анархији и револуцији, свако себи граби. Не гледа се данас да ли си поштена срца, него да ли ти је леп капут. Свако гледа како ће лакше и лепше да живи а да се не мучи, нити ради. Док наш земљорадник тешким знојем заради кору тврда хлеба, дође други и однесе.

У пређашња времена не беше толика силна терета на народној грбачи као данас. На рачун свију нас терају наше дипломате своју ђаволску политику. Милијуни се троше на разне сврхе, које народу не носе ништа, а које ми крваво и мучно зарађујемо и дајемо. Па ником од оних што ведре и облаче није у памети, како да овом кукавном народу помогне и олакша, него увек само дај, па дај! Па докле тако? Увек догод имаш.

Но, време је, да се сваком злу на пут стане. Оно, што неће позвани и силни, мораћемо ми малени и мали.

Као што видимо, хвала богу, почиње се и наш земљорадник напред кретати; и ако се овако и даље пође, забележићемо ово златним словима, као освитак лепше будућности. Г. Јаша Томић, покретач питања о земљорадничким задругама у нас, схватио је потпуно потребу народну и прискочио је у помоћ земљораднику. Он је у својој књизи: „**Паметно назаренство**“ изнео мисао, како треба да се помогнемо. Ту мисао прихватили су многи, јер она је благо данашњег доба; па није ни чудо, да је овако семе пало на плодну земљу и да су из њега поникле тако корисне земљорадничке задруге.

Колико сам поборник Томићевих задруга, толико сам више противан, да оне тако слабо у народу напредују. До сад треба да их трипут толико има.

По мом мишљењу, требало би у сваком српском месту да по једна и више таквих задруга већ данас постоје. Али, на жалост, није тако. За данашње оне незгодне прилике, то је прави и правцати пут и заклон спасу, а не несретни кредитни зајмови, вексле и све друге банкарске установе. Свака банка има својих установа. За данашњи овај модеран живот, потребне су те установе, чак може се казати, да су и оне с једне стране добре, но, оне се у том разликују, што је то за оне људе који њих разуму.

За часак ћу се задржати код њих. На пример оне су за државу, варошице, целе општине и друга велика подузећа, удружења и корпорације, као и за поједине поседнике и трговце, којима то друге користи носи. Јер и сам тај зајам дигнут је на такву циљ, која има себе да исплати. Као приход нашем земљораднику то није потребно, јер ако је година неродна и рђава, мора се ограничити и знати стрпити, док не наступи боља. Никако не треба прибећи великом и дугачком зајму, јер увек је онај дугачак тежи, па ма био и јефтинији. Боље је камату и више платити својим задругама и доњим мањим заводима, који ни из бливу нису толико опасни. Начело треба да је код сваког: Дуг је зао друг, и где се може избећи боље је без њега. Оно од чега неко штете има, треба да се чува; за новац не треба се лакомити, јер што се узајми, мора се вратити и шаком и капом Теже је враћати него примати, а новац потрошити није тешка ствар. Зеленаштво и коцка, све је то тако исто опасно и кажњиво. На ово се чудим, да је дозвољено оваку трговину терати, коју ево сличне банке јавно раде. Нема дана а да се међу огласима не може читати, где поједине банке нуде новац на више година са малом каматом. Али у ствари друкчије стоји. Н. пр. на 1000 фор. за 40 година, више него дупло се враћа и многи данас на рачун тога терају врло непоштен и опасан занат, хватају невине људе који падају као невине жртве у њихове руке. За то, народе, буди опрезан и не лакоми се на „јефтин“ зајам, који ће те после троструко стати.

Будимпешта, 19. децембра 1897.

Ђорђе В. Жекић

Вести.

Проста средства за тамањење мишева и пацова. Аустријске пољопривредне новине доносе о томе ову белешку: Треба узети два тањира, у један метути брашна а у други насути воде, па их за више дана држати тако на месту где се појављују мишеви и пацови. Кад се навикну на ову храну, онда у тањир у коме је било брашно, метути један део брашна и један део испрашена гипса дакле по пола и озго посути ситним шећером. Мишеви и пацови јешће ово брашно по својој навици и пити воде из другог тањира, но у томе наћи ће и — смрт. Гипсано брашно чим дође с водом у додир постане тесто које се одмах стврдне као камен и зато мишеви и пацови морају помањкати.

Против вашију на теладма. У Америци кувају ланено семење, па га за једну шаку дају по неколико дана вашљивим теладма као храну. И ако се утврдо зна, да је трљање вашљивог телета четком умоченом у ланено уље најбоље средство против вашију, — то се, поред тога, пријатељски препоручује још и храњење са нешто куваног ланеног семења, или давање у води разтворене ланене погаче (Leinkuchen) при појењу, те ће се телад овом јаком храном знатно снажити, јер се зна: да је слаба храна скоро увек главни узрок мршавости па тада и телад страдају од вашију.

Свраб код коња — обично је врло несносан и јако мучи коње: јавља се по највише у пролеће а узроци су му различни, и то: јако и жарка храна слабо сваривање у желудцу, мењање длаке, загрејаност и нечистоћа у стаји. Да би коња од овог несносног зла спасли, треба коња хранити здравом и благом храном, у коју се додаје и нешто мало средства за чишћење, а сем тога треба коња прати сапуницом.

Званичне забелешке будимпештанске берзе

28 јануара (9. фебруара) 1898

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81, цене од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — нов.; **потиска** стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81 цена од 100 килограма од — ф. н. до — ф. —н.; **нова** од 12 ф. 80 н. до 13 ф. 30 н. **пештанска**, стара, каквоћа по хект. од 75 до 81, цена од 100 килгр. од — ф. — н. до — ф. —нов. **нова** од 12 ф. 75 н. до 13 ф. 25 н.; **бачка**, стара какв. по хкл. од 75 до 81, цена од 100 кгр. од — ф. — н до — ф. — н. нова од — ф. — н. до — ф. — н.

Раж, нова, прве врсте, каквоћа по хектолитру од 70 до 72, цена од 100 кгр. од 8 ф. 80 н. до 8 ф. 85 н.: друге врсте, каквоћа по хектолитру од 70 од 72 цена од 100 кгр. од 8 ф. 70 н. до 8 ф. 75 нов.

Јечам, нови, за пићу, каквоћа по хкл. од 60 до 62. цена од 100 кгр. од 6 ф. 20 н. до 6 фор. 50 нов.; за печиво, какв. по хл. од 62 до 64, цена 6 фор. 70 н. до 7 ф. 40 н.; за пиваре, каквоћа по хектолитру од 64 до 66, нова 8 ф. — н. до 9 ф. 50 н.

Зобнова, каквоћа по хектолитру од 39 до 41 цена од 100 кгр. од 6 ф. 30 н. до 6 ф. 65 нов.

Кукурузстари, банатски, какв. по хл, од — до —, цена од 100 кгр. од 5 ф. 20 н. до 5 фор. 25 н. **остали**, каквоћа по хкл. од — до —, цена од 5 ф. 15 н. до 5 ф. 20 н

Репица, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 12 ф. 50 н. до 13 ф. 25 н.

Проја, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 4 ф. 80 н. до 5 ф. 10 н.

Маст, 100 кгр. 55 ф. — н. до — ф. — н.

Сланина, 100 кгр. 49 ф. — н.; сушена 55 ф. 50 н.

Шљиве, босанске 100 кгр. од 14 фр. 75 н. до 19 фор. 50 н.; славонске 100 кгр. — ф. — н. до — ф.

За пренос робе на лађама плаћа се до Будимпеште од 100 килограма по Дунаву: од Панчева од 23 нов. до 27 нов. од Новог Сада од 21 нов. до 23 н. од Бездана од 13 н. до 15 н.; по Тиси: од Сегедина од 27 н. до 29 н. од Сенте од 26 н. до 27 н. од Титела од 24 н. до 25 н.; по Сави: од Митровица од 32 н. до 34 н.; по Бегеју: од Темишвара од 38 н. до 42 н. од Вел. Бечкерека од 27 н. до 28 нов.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

од 28. јануара (9. фебруара) 1898.

Дукати	5 ф. 70 н.
Наполеондори (20 франака)	9 ф. 52 н.
Угарска златна рента	121 ф. 25 н.
Угарска крунска рента	99 ф. 25 н.
Аустријска златна рента	122 ф. 15 н.
Немачке државне марке (од 100 мар.)	58 ф. 75 н.

Преглед трговине у прошлој недељи.

Петролеј: фијуманско-амерички петролеј 21 ф. 75 н. фијуманско-руски петролеј 19 ф. — н., салонски, оршавски петролеј 17 ф. — н., кронштатски петролеј 15 ф. — н., све од 100 кил. нето са 20 проц. таре са бурадима, царина се узима у Будимпешти; **угарски** петролеј са три крста 19 ф. — н., са два крста — ф. — н. нето од 100 кил., нето тара инклузиве Барел аб Будимпешта.

Шећер: Прва врста 37 ф. — н., шећер на коцке 38 ф. — н., лошија 36 ф. — н. франко у Будимпешти. Све од 100 кил.

Вуна: летња 65—80 ф., бољa роба 89—92 ф., зимска 90—92 ф., бела летња 108—116 ф., лошија бачка 78—80 ф., бачка без махне 100—102 ф., цигаја 86—90 фор. Све од 100 клгр.

Трговина.

НОВИ САД, 29. јануара. Пшеница прве каквоће ф. 11.80 до ф. 12.— Пшеница средња 11 фор. 50—60 н. Пшеница лакша роба фор. 11.10—30— Наполица фор. 10 50—10·60. Јечам фор. 5·30—50— Зоб 5 фор. 70—80 нов. Кукуруз у зрну 4 фор. 70—90 н. Маст 60 ф. Сланина сува 60 фор. дебела пањена 62 фор Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 46—47 нов.
„ средњи . . 43—44 нов.
„ лаки . . . 40—42 нов.
Све од 1 килограма.
Теоци . 26—28 нов. по клгр.
Јагњци 5—10 фор. по комаду.
Овци . 8—20 фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

28. јануара било је . . . . . 1·80 мет.
29. јануара било је . . . . . 1·90 мет

*

Брашно, 22. јануара **Фино** брашно: Нумера 0 — 19 фор. 60 нов.; — 1. — 19 ф. 20 н. 2. — 18 ф. 80.; 3. — 18 ф. 40 н.; брашно за **лебац**: Нумера 4. — 18 ф. — н.; 5. — 17 ф. 80 н. — 6. 17 ф. 40 н.; — 6а. 16 фор. 80 н.; — 7. 15 ф. — н. брашно **несејано**: I. — 14 фор. 20 н.; II. — 13 ф. 60 н. **мекиње**: 4 ф. 20 н.; **грис** прве и друге врсте, 20 фор. — н.; треће врсте: 19 ф. 60 н. Све од 100 килограма. Цене су парног млина Валтазара Фајта у Новом Саду.

*

БЕЧ, 8. фебруара п. р. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 8969 к., дошло је 5454 ком. млађе врсте, 3396 комада угојених мађ. соја —. Свега 8850 комада дотерано.

Трговина је била живља.

Продало се:

Прима роба 49—50 н. изнимно — н.
Средња „ 46—47 н.
Сремска „ 47—48 н.
Назимад „ 36—42 н.

Догон је доста знатно мањи био, но за то се ипак не могоше цене у том саразмеру поправити, јер је тражња слабија.

Цена је сланини 54—— ф.
„ „ масти 52—— ф. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На јучерашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 4681 комада, од којих беше 3485 угојених и 1196 ком. мршавих.

Трговина је била трома.

Немачке прима	— — —	41—42 нов.
Слабије	— — — — —	32—38 „
Мађарске прима	— — —	37—39 „
Средње	— — — — —	23—30 „
Бикови немачки прима	—	31—34 „
Бикови немачки слабији	—	25—28 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

*

БЕЧ, 7. фебруара п. рим. 1898. (Извештај воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 4681 ком. т. ј. 3141 мађарског, 720 галичког и 820 немачког соја.

Усљед већег догона била је тражња у опште, а нарочито пак у слабијим врстама врло трома.

Продавало се за 100 килограма живе тежине: мађарски од ф. 25 34, прима до фр. 39.— галички од фор. 27—35, прима до 38·—, немачки од 28—37, прима ф., 41·50

Слабије врсте, бикови и краве од ф. 18—32.

*

БЕЧ, 8. фебруара по рим. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 8969 ком. а смештено за продају 5454 назимади и 3396 тешких свиња мађарског соја.

Продавало се усљед мало живље тражње.

Продавало се:

Прима роба од 49—50½ новчића
Средња „ „ 47—48 „
Лака „ „ 43—46 „
Назимад „ „ 30—40 „
на килограм живе тежине без потрошарине.

Добровољни прилози

о светосавској беседи коју је одржало српско трговачко-занатлијско друштво „Слога“ у Будимпешти

По 20 фор.: Г. Палковић, нови хотелиер енгл. краљице.

По 10 фор.: Г. г. Лукијан Богдановић владика, Димитрије Шишман, Иса Радановић, Мирко Поповић, Јосиф Прахтл, Стеван В. Поповић, Др. Божидар Јефтић, Стојан А. Лилић, Георг Пуцер, ђура Радановић, Бела Ромајзер, Римамир Шалготар фабр. гвожђа, Стеван пл. Јовановић, Радоица Радоичић.

По 5 ф: Барон Федор Николић, Сима Костић парох, Михаило Радановић, Андрија Милошевић, Браћа Радановић апотекари, Др. Малић, Ђорђе Барловац, срп. ген. конзул, Браћа Рингајзен, Јосиф Гили, Хајнрих Пецели, Самуел Вајс српски кр. вицеконзул, Др. Никола Михаиловић, удова Тодореску, Јован Димшић Св. Андрија, Др. Давид Миланковић кр. септемвир у Загребу, Јован Ајгл, Макс Бетлхајм, И. Г. Шопер, Никола Остоић, Петар Николић Загреб, Матијевић и Лађевић Загреб, Коста Стојановић, Михаило Миљковић, Фришитадл и комп. Беч, Марко Дорић, Блум и компанија, ђица Јованка Шарићева, Младен Петровић, Јован Ђ. Петровић, Арон Ковачевић.

По 3 фор.: Живоин Радак Вршац, Павле Хорват, удова Петра Костића, Сима Борота, Васа Драгић Вршац, Георгије Марјановић Св. Андрија, Ђура Јанковић Св. Андрија, Арсен Зубковић, Б. Димшић, Св. Андрија, Евген Думча Св Андрија, Гајтнер и Рауш, Ш. Блум, Анета Барон Штандах, Јосиф Топић и Син, Љуба Раић Вршац, Јован П. Звекић, Бошко Петровић, Фарки Роберт, Др. Душан Раић, Др. Модош, Р. Винтеровић кр. срп. кон. секретар, Јосиф Соколовић, Стеван Брандт, Тодор Кардашевић Николајевић руски прота, Влада Ранчин Вршац, Лазар Богосављевић, Паја Поповић.

По 2 ф. 50 нов.: Ђорђе Маринковић Крушевац, Васа Ковачевић Шабац, Сава Кнежевић Београд, Војислав Ђ. Манојловић Шабац, Илија Антоновић Београд, Ф. Трут Париз.

По 2 ф. 30 н.: Кузман Николић, Пожаревац.

По 3 ф. 50 н.: Удова Костић Емилија.

По 2 ф.: Др Јефта Стојаковић, Роберт Шулц, Нестор Плавшић, Алекса Дамјановић, Лаза Бојер, Атанасије Меновић, Јосиф Иршаи де Ирша, Модерн и Брајтнер, Брукнер и Баро, Отика Микшић Кеча, удова Панић, Миливој Костић секретар српске агенције, Др. Петар Агорасто, Јакоб Меворах, удова Пиперковић Св. Андрија, Корнел Ђерфи Беч, Богољуб Нинковић Вршац, ђура Богдановић, Никола Ђук Загреб.

По 1 ф. 50 н.: Ђ. Ласторес, Димитрије Врнчић, Јефта Миакић Помаз, Аугуст друштво „Сокол“, Никола Петровић, Отилија Поша рођ. Крагујевић.

По 1 ф.: Удова Агорасто, Мор. Даић, Јован Пачарис, Св. Андрија, Н. Н., Јован Левић, Виктор Шторер, Петар Стојковић, Милош Бокшан Милош Богдановић, Мирко Каракашевић, Латинчић, Араницки, Димовић правници, Андрија Врвић, Димитријевић катихета, Миливоје Кенђелац, Милан Путник, Даниел Шајб, Ленка Александровић, Вршац.

По 50 н.: Јован Милошевић Св. Андрија, Пера Васићевић, Коста Рајковић, Др. Баранску, Миша Мркшић.

Обрачун:

Прихода — — — — —	601 фор. 69 новч.
Расхода — — — — —	451 фор. 86 новч.
Остатак чисто	149 фор. 83 новч.

ПОЗИВ

НА

БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ

коју приређује

СРПСКА ВИША ДЕВОЈАЧКА ШКОЛА

У НОВОМ САДУ

у очи Сретенија у недељу 1. (13) фебр. 1898.

У ДВОРНИЦИ „ЦАРИЦЕ ЈЕЛИСАВЕТЕ“

Чист приход намењен је сиротим ученицама.

За улазак се плаћа од особе 1 фор. (ђаци и деца плаћају 50 новчића.)

Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

Почетак тачно у 8 часова у вече.

Улазнице се могу добити у књижарницама Браће М. Поповића, Арсе Пајевића, Луке Јоцића и на дан беседе у вече на благајници,

I. ДЕО.

1. Из „Херувимске песме“ осмога гласа, певају ученице.
2. „Смеса славенских песама“, од А. Ф. Титла, свирају на гласовиру у четири руке Анђелија Јосићева, ученица II. разреда и Мирослава Јосићева, ученица IV. разреда.
3. „Дечја химна“, од Мите Топаловића, певају ученице.
4. „Легитимациона карта“, од Змај-Јована Јовановића, декламује Цвета Бингулчева, ученица IV. разреда.
5. „Дал' то“, алт соло од ђуре Јакшића, компоновао Антон Хочевар, пева Јелена Рајковићева, ученица IV. разреда.
6. „Недељна песма јутрења“, од Феликса Менделсона, певају ученице.
7. „Што се боре мисли моје“, од А. Калауза, свира на гласовиру Вера Јовановићева, ученица III. разреда.
8. „Дани пролазе“, од Мите Топаловића, певају ученице.
   На молбу пратиће песме на гласовиру г. Јован Грчић, професор.
9. „Инштитуткиње и чаробно огледало“, по немачком посрбила својим ученицама Анђелија А. Сандићева, шала с певањем и са сликама у два чина.

ЛИЦА:

Марија	сестре, уч. више дев. школе	Вида Поповићева уч. IV. р.	
Анка		Олга Вученовићева уч. III. р.	
Љубица Војновићева	инштитуткиње	Јелена Којићева уч. III. раз.	
Вида Војновићева		Бранка Петровићева уч. III. р	
Катица	другарице им	Ванда пл. Стратимировић, IV. р.	
Персида		Десанка Милошева уч. III. р.	
Меланија		Олга Константиновићева IV. р.	
Ружа, служавка		Стојана Алексићева уч. IV. р.	

Збива се у малој вароши.

10. „Како се цвеће свети“, од Змај-Јована Јовановића, уз живу слику и певање приказују Олга Љубишина и Јулка Бугарска, ученице III. разреда. — Други део: Игранка.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ.

НЕИМАРИ

РОМАН

ИЗ БОРБЕ ЗА ОСЛОБОЂЕЊЕ СРБИЈЕ 1813., 1814. и 1815 г.

НАПИСАО **К. П.**

ЦЕНА 1 ФОР.

Ово је наслов родољубивој књизи — књизи правој српској, коју ваља и треба сваки Србин да набави и прочита.

У овом српском роману износе се **светле слике српских неимара**, који су у почетку овога столећа створили слободну кнежевину — данас краљевину Србију. Светле ове слике, понос српски скромни ови неимари, **који нису жалили крви своје, живота свога, живота породица својих — који нису жалили ни свога огњишта него све прегореше за спас и слободу своје потиштене отаџбине — нека буду пример и даљим српским поколењима: како се чува, брани и ослобађа своја домовина.** — Горке и претешке патње српских мученика, који су на коцу испуштали своју јуначку душу за крст часни и слободу златну, челичиле су потиштеног Србина, који је, кад му зулуми додијаше скочио на оружје, борио се, али се није уморио, него је очистио своју домовину од силника и зулумћара и видео је слободну. — Исполинска ова борба Србинова задивила је цео свет, а уздрмала тада најсилнију турску царевину. Све се то верно и српски износи и прича у овоме роману, те читајући и сам, ако ти је српско срце — винеш се духовно у оно јуначко доба, које ти српске груди пуни особитим поносом и самопоуздањем у будућност.

Ову лепу књигу наградило је и издало најугледније српско књижевно друштво „Дело“.

Књигу ћемо послати о нашем трошку свакоме, који новац у напред пошаље.

Нови Сад, јануара 1898.

34 2—3

С поштовањем
Српска књижара Браће М. Поповића.

ОГЛАСИ.

МОЈУ МАНУФАКТУРНУ И МЕШОВИТУ

ТРГОВИНУ

која се налази у сопственој кући, на ћошку код српске цркве, на живом промету, вољан сам предати, **како заједнички, исто тако и оделито појединy радњу** — у засебним локалима.

Извешћа писмена и усмена даје власник

Душан Теодоровић
у Старом Сивцу. Бачка.

49 1—3

ГОСТИОНИЦА ПОД РАЧУН.

Моју гостионицу у сопственој кући, која на лепом месту преко од општинске куће у Сентомашу лежи, са две простране дворане у једној билијар, келнерај, кујна, три путничке собе, подрум, пространа авлија, башта са покривеном кугланом, од 1. маја о. г. издајем. Гостионичар треба да говори српски, мађарски и немачки.

48 1—2 **МИЛОШ РУНИЋ.**

МАЛИ ОГЛАСИ.

У Карловцима (Срему) имa неколико кућа на продају. Ближа извешћа даје администрација „Заставе“ 0·50

РАДИОНИЦА

ЗА КАЗАНЏИЈЕ

у Новом Саду у казанџијској улици на врло живом месту, издаје се под кирију од 1. маја тек. год. — Ближа извешћа треба упутити на **Балтазара Фајта** поседника паромлина у Новом Саду.

42 2 2

ОТВАРАЊЕ РАДЊЕ.

Част ми је доле потписатом штованој публици до знања ставити, да сам данашњим даном отворио **грађарску и дрварску своју радњу** у месту Кленку, која је не далеко од савске обале у самом месту, и стојим на услузи сваког најбољом робом и јефтином ценом послужити.

Моли за многобројну посету

У Кленку 20. јануара 1898. год.

са особитим штовањем
Ђока Симоновић
грађар.

33 5—5

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА РАДЊА

ПАЈЕ МИЉКОВИЋА

У КАМЕНИЦИ

потребује једног помоћника, који српски, немачки и мађарски говори.

Ступање одмах

47 2—3

ИМАЊЕ

70 јутара по 1600□ хвати, најлепше каквоће, са новим економским зградама и свима потребним машинама у једном комплексу, ближе окружне вароши, у краљевини Србији, продаје се под повољним условима из породичних узрока. Упитати у администрацији овог листа.

44 3—3

У мојој мануфактурно-помодној, детаљ трговини, налази се место за млађа помоћника и практиканта. Који желе ово место попунити ради свога напретка, морали би себе о свом трошку издржавати. Оферте ваља упутити

Demeter Schischman,
Budapest X. K. Liget Tér 3.

43 3—3

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Г. ФРАНЦУ ВИЛХЕЛМУ

апотекару у Најкирхну. Доња Аустрија. Изналазачу антиревматичног и антиартритичног теја што чисти крв, а чисти крв од улога и костобоље.

Ево зашто излазим овим на јавност. Прво обвезана сам г. Вилхелму апотекару у Најкирхну, да му изјавим моју најтоплију благодарност за услуге, које ми је учинио његов теј за чишћење крви у мојим тешким ревматичним боловима, а даље и с тога, да скренем пажњу других, који страдају од исте напасти, на овај изврсни теј. Не могу описати оне тешке болове, што сам их сносила пуне 3 године пред сваку промену времена; од тих болова не могоше ме излечити ни разни лекови, ни сумпорна бања у Бадену код Беча. У бесаници превртала сам се по читаве ноћи у постељи, губила сам вољу на јело, изглед ми је постајао све то гори и опадала ми је телесна снага. Кад сам почела узимати горњи теј, после четир недеље не само да сам се извидала од тих болова, које ни данас више не осећам, ма да је прошло већ 6 недеља, како више не узимам теј, него се поправило и цело моје телесно стање. Тврдо сам убеђена, да ће сваки у сличној прилици, ако се лати тога теја, као и ја благосиљати изналазача му госп. Франца Вилхелма.

С одличним поштовањем
Грофица Вучин Штрајтфелдова
потпуковниковица.

494 9—12

ПРИПОЗНАТО

МАУТНЕРОВО

СЕМЕЊЕ ЗА ПОВРЋЕ И ЦВЕЋЕ

у затвореним кесицама, са законом заштићеном марком

медвед као знак заштитне марке

Иста је и судски оверовљена. Семења се могу добити у свим већим **шпецерајима и гвожђарницама.**

Само за оне кесице, које су затворене са знаком медведа, и именом Mauthner обележене, као што нам ова слика показује, прима одговорност и пружа гаранцију за семења да су фришка и права, тврдка

Edmund Mauthner

у Будимпешти, Андрашијева ул. бр. 23.

28 5—17

Главни уредник: др Емил Гаврила. За уредништво одговара: Тоша Грујић Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.